

FEKETE KLÁRA

A civil rendészet hazai kutatásának és fejlesztésének aktualitása és lehetőségei

A biztonság fogalma több százezer nyomtatott és elektronikus szócikk tárgya napjainkban. Az elmúlt évtizedeken átívelő technológiai fejlődés következtében egyaránt szélesedett és diverzifikálódott a személyi és vagyoni biztonságra veszélyt jelentő eszközök tára, a biztonsági kockázat újabb és újabb értelmezései változatos megoldásokat tettek szükségessé az ezredfordulóra regionális és nemzetközi szinten egyaránt. A biztonság társadalmasítása az angolszász országok alulról felfelé működő kezdeményezéseire építkezik. A pozitív nemzetközi tapasztalatok, amelyek az idők próbáját is kiállták, mindenképp érdemesek arra, hogy elgondolkozzunk adaptálásuk lehetőségein, ebben az esetben pedig a hazai tradíciók és a legjobban bevált nemzetközi tapasztalatok gyakorlatilag is kivitelezhető (!) kombinációjából eljuthatunk a közbiztonság egy magasabb szinten tartásához, szerencsés esetben úgy, hogy az adott közbiztonsági szinthez változatlan, vagy alacsonyabb költségszintek tartoznak.

Egy ilyen vizsgálat óhatatlanul interdiszciplináris megközelítést igényel, amelynek középpontjában egy új szervezeti struktúra áll¹. Hangsúlyt kap tehát a vezetés- és szervezéstudomány, egy életképes szervezeti modell felállításához azonban kielégítő érveket szükséges felsorakoztatni a társadalomtudományok, a jogtudomány, a pszichológia, a bölcsészeti diszciplínák és a modern gazdálkodástudomány² adekvát eredményei és trendjei közül. A nemzetközi és a hazai irodalomból és tapasztalatból levont tanulságok alapján azonban nagyon fontos, hogy e civilszervezetek vezetési és szervezési alapelveit még tömeges megjelenésük előtt kidolgozzák az említett kritériumok betartásával. Ez a cikk arra vállalkozik, hogy szembeállítsa a Magyarországon jellemző biztonsági feladatokat az azok megoldására hivatott intézményrendszerrel, és a nemzetközi példákból merítve utat keresen egy komplexebb megoldáshoz.

¹ Annnyiban beszélhetünk új szervezeti kategóriáról, hogy a tárgyalt feladatot napjainkban, Magyarországon, olyan eszközökkel végző szervezet, amelynek definiálására e dolgozat konklúziójában kerül sor, nem ismert.

² Különös tekintettel az e-társadalomra (eSociety)!

A biztonság attribútumai

A személyi biztonság fogalmának értelmezése

A posztmodern társadalom életében alig történik olyan formális esemény vagy hétköznapi párbeszéd, amelyben fel ne merülne a biztonság hiányának valamely vetülete – legyen az városi vagy vidéki környezetben –, mégis sokszor nehéz értelmezni. A szakirodalom jobbára kategóriákra bontja a biztonság fogalmát, annak szférája³ vagy az elemzés szintje⁴ szerint. Az ENSZ 2001-ben létrehozott bizottsága, a Commission on Human Security úgy definiálja az egyének biztonságára vonatkozó célkitűzést, mint minden emberi élet védelmét a kritikusán átható fenyegetésektől oly módon, amely konzisztens a hosszú távú egyéni kiteljesedéssel⁵.

Az egyének biztonságát veszélyeztető jelenségeket ebben a cikkben alapvetően két csoportra osztom: 1. a természeti és technológiai⁶ katasztrófákra; és 2. a közbiztonságot fenyegető bűnügyi természetű elemekre. Ez utóbbiakba – a cikk kereteinek megfelelően – így az egyén épségét és szabadságát veszélyeztető, illetve a vagyon elleni⁷ bűncselekmények tartoznak, míg a természeti katasztrófák közül kiemelem a Magyarországon rendre a legnagyobb károkat okozó katasztrófatípust: az árvizet (*1., 2. számú táblázat*).

A biztonság és a környezet kapcsolata

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a hétköznapi bűncselekmények és a diplomáciai vagy netán fegyveres beavatkozást kikényszerítő konfliktusok gyakran ugyanazokra az okokra vezethetők vissza, amelyek között fellelhetők a vallási, a politikai és a gazdasági természetű problémák is. A recesszió, a szegénység gyakran idézi elő az erőszakos és/vagy vagyon elleni bűncselekményeket, és vélhetően az elmúlt éveken átívelő nemzetközi pénzügyi válság is szerepet játszott a hazai bűnüldözési statisztikák alakulásában, és a regisztrált bűncselekmények számának közel húszszázalékos emelkedésében 2009 és 2012 között.

³ Politikai, gazdasági, katonai, társadalmi, emberi jogi, humanitárius, természeti.

⁴ Egyéni, kollektív/nemzeti, nemzetközi.

⁵ Sabina Alkire: Conceptual Framework for Human Security. Discussion Paper for the Commission on Human Security, Oxford, 2002

⁶ Eseti, vagy rendszeresen ismétlődő, de semmiképp sem folyamatosan fennálló krízisek.

⁷ Magánvagyon és a vállalatok/vállalkozások vagyona.

1. számú táblázat

A tíz legnagyobb kárt okozó katasztrófa Magyarországon

típusa	év	kár (USD)
szárazság	1986	500 000 000
szárazság	2002	384 000 000
árvíz	2010	357 547 000
árvíz	1999	165 000 000
árvíz	1999	128 400 000
szárazság	2003	100 000 000
árvíz	2000	55 000 000
árvíz	2005	48 000 000
árvíz	2002	30 000 000
vihar	2006	10 000 000

Forrás: EM-DAT: The OFDA/CRED International Disaster Database, KU Leuven

2. számú táblázat

A tíz legnagyobb természeti katasztrófa Magyarországon (1980–2010)

típus	dátum	érintettek összesen
árvíz	1999. 02. 21.	90 700
árvíz	1999. 07. 09.	42 795
árvíz	2006. 03. 28.	32 000
árvíz	2001. 03. 04.	10 000
árvíz	2000. 04. 06.	2 000
árvíz	2010. 05. 15.	2 000
árvíz	2002. 08. 07.	1 430
extrém hőmérséklet	2008. 01.	500
árvíz	2004. 07. 27.	393
vihar	2006. 08. 20.	300

Forrás: EM-DAT: The OFDA/CRED International Disaster Database, KU Leuven

Az Eurobarometer 2012. júniusi jelentése⁸ szerint a magyarok huszonegy százaléka érezte úgy, hogy nem biztonságos a közvetlen lakókörnyezetében élni, ezzel az elhúzódó pénzügyi válsággal és a nincstelen immigránsok milliós tömegével küszködő Görögországot is felülmúlva „vezeti” az uniós listát. A felmérés szerint a magyarok huszonhét százaléka érezte úgy, hogy nem biztonságos a településén élni, szemben a tízszázalékos uniós átlaggal, a helyzet pedig végképp kétségbeejtő az ország egészének megítélését illetően.

⁸ European Commission, Special Eurobarometer 380, Awareness on Home Affairs Report. Terepmunka/adatfelvétel: 2011. december.

3. számú táblázat
A regisztrált bűncselekmények és elkövetők (1990–2012)

év	Σ	bűncselekmény típusa					regisztrált bűn- elkövetők
		személy elleni	közlekedési	közrend elleni	gazdasági	vagyon elleni	
1990	341 061	13 043	25 976	14 727	9 858	265 937	112 254
1995	502 036	16 096	24 633	55 061	5 064	391 062	121 121
2000	450 673	16 591	19 566	76 312	10 986	311 611	122 860
2005	436 522	17 780	22 826	83 983	17 106	270 740	133 790
2006	425 941	16 260	21 670	83 318	17 862	259 997	124 171
2007	426 914	17 110	23 006	76 391	14 021	276 054	116 161
2008	408 407	20 880	19 450	72 547	15 870	265 609	116 584
2009	394 034	23 914	17 664	68 986	16 752	253 366	112 831
2010	447 186	27 897	16 447	93 612	21 119	273 613	122 529
2011	451 371	27 204	14 001	107 676	32 490	256 175	112 895
2012	472 236	26 875	13 084	134 568	24 001	259 617	100 239

Forrás: KSH

Azzal az állítással, hogy Magyarországon nem biztonságos élni, a lakosság harmincöt százaléka értett egyet, míg az uniós átlag tizenöt százalék. Az 1., 2. és 3. számú melléklet alapján feltételezhetjük-e tehát, hogy az egyének és értékeik (beleértve a közös tulajdonban lévő eszközöket, objektumokat is) védelmére kielégítő megoldást kínálnak a rendvédelmi szervek? A kutatás során nemzetközi példákat és történelmi adatokat elemezve juthatunk el egy olyan árnyalt kép megalkotásához, amelynek alapján eldönthetjük, vajon Magyarországon is továbbfejleszthetők-e:

- a civilszervezetekre és az önkéntességre épülő biztonsági megoldások⁹, és
- a lakóközösségekben működő prevenciós rendszerek,

amelyek a közbiztonság növelésén és a természeti, illetve technológiai katasztrófák megelőzésén és elhárításán túl a társadalmi kohéziót is erősítetik.

A nemzetközi biztonsági architektúrák

A probléma gyökerének és megoldásainak kutatása több tudományterületre kalauzolja a kutatókat, kormányzati vezetőket és civil szerveződések, hiszen egy roppant szerteágazó „bojtos gyökérral” állunk szemben. Részben

⁹ A polgárőrségen túlmenően hazánkban is léteznek lakóközösségi védelmi struktúrák és a kollektív biztonságot szolgáló civilszervezetek, ezek száma azonban elenyésző.

ennek a következménye ugyanis, hogy a biztonsági architektúrák a XX. század utolsó harmadától földrajzi és tematikus megközelítésben is egyre integráltabbakká váltak. E folyamatok természetesen a hazai közigazgatást sem hagyhatták érintetlenül. Egyfelől azért, mert tagállami feladataink kapcsán, illetve a releváns kormányzati képviselő útján aktívan részt veszünk a társadalom biztonságát védő hálózatra vonatkozó stratégiák uniós és szövetségi kidolgozásában, másfelől a közös politikák vagy külföldön látott hatékony gyakorlati megoldások¹⁰ és a korábbi kezdeményezésekből levont tapasztalatok¹¹ megfelelő adaptációs átdolgozás után be is épülhetnek a hazai gyakorlatba. Ahogy áttekintjük a közbiztonságot veszélyeztető eseményeket, egyéneket, csoportokat, vagy attitűdöket, és számba vesszük a velük kapcsolatos pontos tudásunkat, felvetődik a kérdés, hogy mi javíthatna a helyzeten.

Változatos, a nemzeti történelem lenyomatait viselő szervezeti megoldásokkal találkozhatunk Európa-szerte a rendészeti feladatok vizsgálatakor. Ezek a struktúrák egy lényeges ponton azonban nagyon nagy hasonlóságot mutatnak: mindig jelen van a törvényesség és az eredményesség egyidejű érvényesítésének és a rendészeti hatékonyság fokozásának az igénye. A biztonság „társadalmisítása” a nyugati példák és a hazai hagyományok alapján Magyarországon sem elképzelhetetlen, és az erre mutatózó igény indokolttá teszi, hogy geopolitikai, társadalmi, szociológiai, gazdasági és legfőképp vezetés- és szervezéstudományi szempontból is megvizsgáljuk, hogy

- hogyan és milyen feltételekkel/ráfordításokkal kívánatos fejleszteni a közbiztonsággal kapcsolatos feladatokat ellátó hazai szervezetek hálózatait, illetve
- mit idézhet elő hagyományaink ötvözése a nemzetközi szervezeti megoldásokkal és újításokkal.

Ha elfogadjuk, hogy a bűnözés és a bűnös emberi magatartás a társadalom működésének és az emberi természetnek szükségképpen velejáró következménye, és az egyének elidegenedése a posztmodern társadalmakban önmagában is előnytelenül befolyásolja a közbiztonságot és a rendvédelmi tevékenység hatékonyságát (ez utóbbit a rendvédelmi szervek és a civil társadalom közti együttműködés hiányosságain át), akkor

- egyrészt a problémák csökkentésének, a jogkövető magatartásra szoktatás kialakításának a módját kell keresnünk,

¹⁰ A nemzetközi szakirodalomban a Best Practices (szó szerint fordítva: legjobb gyakorlatok) kifejezés használatos.

¹¹ A nemzetközi szakirodalomban a Lessons Learned (szó szerint fordítva: megtanult leckék) kifejezés használatos.

- másrészt olyan szervezeti és vezetési modelleket kell alkalmazni, amelyek szavatolhatják, hogy a professzionális, országos hatáskörű szervek *bizonyos* feladatait kisméretű, szerényebb erőforrásokra támaszkodó, ha tetszik „amatór” szervezetek is elláthassák, vagy segíthessék.

A biztonság mint kollektív termék

A személyi biztonság egyik letéteményese az a segítség, amelyet embertársainknak nyújtunk, amikor előre nem látott veszélyek lépnek fel, vagy válsághelyzet alakul ki, legyen az pénzügyi válság, járvány, bűnözési hullám, vagy természeti katasztrófa, a civilszervezetek pedig több okból is rendkívül alkalmasak arra, hogy az ilyen helyzetekben sikeresen lépjenek fel¹². Ezen okok közé sorolható például ezeknek a szervezeteknek a mérete, közelségük a helyi közösségekhez, rugalmasságuk, tettekészségük, valamint az a tulajdonságuk, hogy képesek bizonytalan körülmények között is működni. A személyi biztonság előmozdításához feltétlenül szükséges a hatékony politikai, gazdasági és szociális intézmények megléte, vagy épp a kormányzati politika és a költségvetési prioritások ütköztetése a szűkséges változások kikényszerítésére annak érdekében, hogy kellően fel lehessen készülni a természeti vagy az emberek által előidézett katasztrófákra. Mindezek sikere azonban nagyban függ az érintettek hozzáállásától, önszerveződésétől, illetve a létező vagy létrehozandó szervezeteiktől.

Ahogy *Finszter Géza* fogalmazta: a modern társadalom közbiztonsága kollektív kooperáción alapuló termék, amelyet a jogkövető társadalom közös összefogással maga hoz létre, és amelyben csak egy szelvény, és talán nem is a legjelentősebb az a terület, amely a rendőri munka eredményeként születik meg. Ha pedig abból indulunk ki, hogy a közbiztonság kooperációs termék, akkor annak általmazásában csak olyan rendőrség tud eredményesen részt venni, amelyik együttműködik a társadalommal¹³. A feladatok logikájában itt nem a rendőrség feladatainak meghatározására, hanem a társadalom megnyerésére kell koncentrálni. A társadalmi kezdeményezésen nyugvó önszervező erők természetesen jól kell hogy illeszkedjenek a meglévő struktúrákhoz és mechanizmusokhoz, ami természetesen számos vezetési, szervezési, képzési és koordinációs kérdést vet fel.

¹² Sarah Michael: The Role of NGOs in Human Security, The Hauser Center for Nonprofit Organizations and The Kennedy School of Government, Harvard University, Working Paper, no. 12, 2002

¹³ Finszter Géza: A büntülőzés működési modelljei. In: Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévy Miklós (szerk.): Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll. Corvina Kiadó, Budapest, 1996

A civil rendészet szervezeti megközelítése

A civilszervezetek fejlődése az elmúlt évtizedekben

Az első ilyen szervezetnek a solferinói csata után létrejövő Nemzetközi Vöröskeresztet¹⁴ tekintik (bár mai formájában már nem kormányzati szervezet). A civil szerveződések ezután meghódították Európát, Amerikát, majd a többi kontinenst is, és világszerte bebizonyították alkalmasságukat arra, hogy hozzájáruljanak a személyi biztonság elősegítéséhez. Az elmúlt évtizedekben világszerte látványosan megnőtt a nem kormányzati szervezetek száma, és tevékenységük spektruma is jelentősen kiszélesedett. A köz- és a privát szféra mellett tehát kialakult az úgynevezett harmadik szektor¹⁵, amelynek előszele már a hetvenes években elérte hazánkat. Bár a kelet-európai kommunista államokban ekkor még nem volt helyük nem kormányzati kezdeményezéseknek, a disszidensek kis, földalatti szervezeteinek közvetítésével megérkeztek a térségbe a nyugati reformszemlék¹⁶, amelyek közül néhányra a társadalom és az akkori vezetés is felfigyelt, és a jelenség „új evolucionalizmusként”¹⁷ vonult be a civil társadalom tradícióinak elméleti kutatásába. A rendszerváltás után hazánkban is dinamikus fejlődésnek indult a nonprofit szektor, bár a biztonsági szolgáltatások csak később és jobbra csak gazdasági társaságok formájában jelentek meg.

A személyi biztonságot zászlajukra tűző szervezeteknek az ENSZ 1994-es humán fejlettségi jelentése¹⁷ adott lendületet, ebben *dr. Mahbub ul Haq* hét területen értelmezi a biztonságot, amelyek között a személyi biztonság és a közösségi biztonság is önálló kategóriaként jelent meg. Ebből már-már arra is következtethetne a felületes szemlélő, hogy az ilyen szervezetek szaporodása üdvözlendő. Természetesen az, ha rendeltetészerűen működnek az egyes szervezetek, és a védelmi hálót alkotó összes kormányzati és nem kormányzati szervezet megbízhatóan kapcsolódik egymáshoz. Ha itt nem vetjük is részletes vizsgálat alá a hazai eljárásrendet és bürokráciát, az mindenesetre nyilvánvaló, hogy egy félelemmel teli országban¹⁸, üdvös vagy sem, ma is

14 Feladatai közé tartozik a békeidőben bekövetkező, nagy tömegeket érintő természeti csapások: földrengés, árvíz, tűzvész áldozatainak szervezett egészségügyi és anyagi támogatása is.

15 A szakirodalomban használt szinonimái: önkéntes, közösségi, nonprofit, non-for-profit szektor.

16 Jacques Rupnik: On Two Models of Exit from Communism: Central Europe and the Balkans. In: Sorin Antohi –Vladimir Tismaneanu: Between Past and Future: The Revolutions of 1989 and Their Aftermath. Central European University Press, 2000, pp.14–24.

17 UNDP Human Development Report, 1994

18 Főbb és kevésbé árnyalt képet adó adatai az első részben szerepelnek. Hasonló esetek külföldön is előfordulnak.

alakulnak a professzionalizmust nélkülöző, el nem számoltatható és át nem látható, néha határozott politikai eszmerendszert tükröző védelmi szervezetek¹⁹. És hogy ki mitől védi magát? Ezek a szervezetek néha ugyanis egymás ellen²⁰ védik magukat – egy városban, egy országban, egy Európában, egy szövetségben. A feltétlen és egyetemes elkötelezettségnek, ha úgy tetszik, motivációnak a megértése egy önálló tanulmányt követel, amelyben gazdasági, politikai, szociológiai, antropológiai és pszichológiai szemmel is végig kell tekinteni történelmünkön.

Szervezeti sokszínűség

Bár a rendészeti/rendvédelmi modellek több szempont szerint is csoportosíthatók, két fő típusuk a centralizált kontinentális (állam)rendőrség és a decentralizált angolszász rendszer. Az előbbi államigazgatási hatósági tevékenységnek, míg utóbbi a közösség feladatának tekinti a rendfenntartást. Az elmúlt fél évszázadban mindkét modell lényeges változásokon ment át, részben a korábban már említett nemzetközi integráció következtében. Az angolszász rendőrségek létrejötte a nagyvárosiasodásra és az ezzel párhuzamosan felbukkanó, a bűnözés visszaszorítását célzó, közösségi önvédelmi igény jelentkezésére vezethető vissza. Magyarországon ezzel ellentétben a kontinentális hagyományok a meghatározók a napóleoni időktől. A professzionalizmus és a „lentől fölfelé” építkezés²¹ eredményei azonban túlmutatnak az abszolutista fölülről lefelé építkezés és a funkcióját ugyan kitűnően betöltő, ám a társadalommal kommunikálni és/vagy együttműködni kevésbé tudó csendőrség hatékonyságán.

Az angolszász országokban méltán népszerű közösségi figyelőrendszereknek²² effektíve nincs jogi személyiségük, és néhány magyar településen is megjelentek már hasonló szerveződések. Ennek a struktúrájának a centrumában a koordinátor áll, aki összekötőként jelenik meg a rendőrség, a helyi biztonságvédelmi szervek, a lakosság, illetve a kapcsolódó önkéntes szervezetek között. Felmerül tehát a kérdés, vajon szükséges-e jogi személyiséget adni e szervezeteknek (ami elősegíti az elszámoltathatóságukat), vagy az amerikai, jogi személyiséget ugyan nélkülöző, de a hatóságok egyetértésére,

¹⁹ Ez nem jelenti azt, hogy csak ilyenek alakulnak/működnek, vannak jó példák is.

²⁰ Magyar példa: Magyar Gárda, Új Magyar Gárda, Roma Gárda, Magyar–Cigány Országos Biztonsági Hálózat Békéfenntartó Csoportja, Tett és Védelem Alapítvány.

²¹ Finszter Géza: A rendészet elmélete. Doktori értekezés. Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2007

²² Neighborhood Watch.

pozitív²⁷ szervezeti struktúra. A személyek és közös értékek megóvását célul kitűző szervezetek. A civil rendészeti/katasztrófaelhárítási szervezetek mérete nemcsak földrajzilag, hanem időben is változó lehet a pontos célkitűzéseik, földrajzi elhelyezkedésük és létszámuk, illetve összetételük alapján, hiszen nagy különbségek mutatkoznak a szervezetben állandóan jelenlévő törzstagokra, vagy egy önkéntes hálózatra épülő szervezet működésében és irányításában.

A rendészeti civil szervezetek intézményi beágyazódása

A KSH adatai szerint Magyarországon több mint hatvanezer bejegyzett civil-szervezet van, közülük negyven-ötvenezer működhet. A harmadik szektorra és benne a civil rendészeti szervezetek felépítésére és vezetésére fundamentális hatást gyakorol a közigazgatás funkcionális és szervezeti tagozódása (*4. számú táblázat*), valamint a személyi biztonságot befolyásoló, illetve a biztonsági hálót megkövetelő események, mint például:

- tömegrendezvények,
- a társadalmi és gazdasági trendek alakulása, illetve az azokból fakadó bővülési hullámok,
- a katasztrófahelyzetek megelőzésére irányuló tevékenység,
- élet- és vagyonvédelmi tevékenység,

4. számú táblázat
A közigazgatáshoz illeszkedő szervezeti elemek

KÖZIGAZGATÁS	
FUNKCIONÁLIS KAPCSOLÓDÁS	SZERVEZETI KAPCSOLÓDÁS
eljárásrend	jogi keret
kapcsolódási pontok a külső partnerekkel	elérhető pénzügyi és emberi erőforrások (például önkéntesek)

- a kritikus infrastruktúra folyamatos védelme.

Magyarországon 2012. január 1-jétől jelentősen módosult a civilszervezetek szabályozása. A 2011. évi CLXXV. törvény 3. § (5) bekezdése értelmében az egyesülési jog alapján nem hozható létre fegyveres szervezet. Nem végezhető olyan tevékenység, amely kizárólag állami szerv saját hatáskörében ellátható közfeladat megvalósítására irányul, *ez kizárja például a közbiztonság erősítésére alakuló szervezetek létrejöttét, s ez alól jelenleg a fontos hozzájá-*

rulást nyújtó, de a problémakört önmagában kezelni nem tudó polgárőrség látszik az egyetlen kivételnek²⁸. Növekszik azonban azoknak a hagyományörző vagy békefenntartó szervezeteknek a száma, amelyek habitusukat, gondolkodásukat, sőt cselekedeteiket tekintve is a félkatonai szervezetre emlékeztetnek. A 2012-es nemzeti biztonsági stratégia²⁹ kizárólagosan az államot nevezi meg a biztonság letéteményeseként, és csak olyan utalások fordulnak elő benne a társadalomra vonatkozóan, mint „Az élet- és vagyónvédelem érdekében különös figyelmet kell fordítani [...] az érintett területek lakosságának [...] felkészítésére”³⁰, miközben leszögezi, hogy

- „A szervezett bűnözés, különösen annak a határokon átnyúló súlyosabb formái – a társadalmi-gazdasági átalakulás bizonytalanságait kihasználva – növekvő kihívás elé állítják a társadalmat, valamint az érintett rendvédelmi és igazságügyi szektor működését”³¹; és
- „Tartós, hosszú távú eredmény azon szociális és társadalmi problémák hatékonyabb kezelésével érhető el, melyek bázist vagy szimpatizánsi kört teremtenek a szélsőségek számára.”³²

A kormányzati megközelítés alapvetően három módon köti össze az államot és a harmadik szektor szereplőit:

1. Tárgyalások útján, amely remélhetőleg lehetőséget teremt a nem kormányzati szervezeteknek, hogy kifejezzék álláspontjukat és megjeleníthessék igényeiket.
2. Partnerségi megállapodások útján, amelynek során a civilszervezetek a köz érdekét szolgáló feladatok ellátását vállalják³³.
3. Ez a megközelítés olyan normarendszert kínál, amelynek fókuszában a transzparencia, az elszámoltathatóság, az etikai standardok, a stratégiai tervezés, a jó vezetés és a szakmai kompetencia áll³⁴.

28 Lásd 2006. évi LII. törvény a polgárőrségről és annak 2011. évi módosítása.

29 1035/2012. (II. 21.) kormányhatározat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról.

30 Uo. 34. e)

31 Uo. 35.

32 Uo. 38. b)

33 Jan Kooiman: *Modern Governance: New Government-Society Interactions*. Sage, London, 1993; Giandomenico Majone: *From the positive to the regulatory state: Causes and consequences of change in the mode of governance*. *Journal of Public Policy*, vol. 17, no. 2, 1997

34 Janet Newman: *Modernizing Governance: New Labour, Governance and Society*. Sage, London, 2001; Rod A. W. Rhodes: *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Open University Press, Philadelphia, 2001

Míndezek már feltételezik a civil rendszer hatékonyságát, koordinálását és vezetését ellátni képes szakembereket, akiknek a formális képzése és feladat-orientált továbbképzése azonban folyamatosan biztosítva kell hogy legyen, mégpedig az egyes munkakörökhöz illeszkedő folyamatos továbbképzési rendszer működtetésével, amelynek célja a vezetési kompetenciáik fejlesztése, valamint a speciális feladatok ellátásához szükséges ismeretek naprakészen tartása.

Konklúzió

Magyarország még nem lábalt ki az elmúlt éveket jellemző pénzügyi válságból, és a társadalmi folyamatokban megfigyelhető deterioratív tendenciák is egyre károsabban befolyásolják a lakosság biztonságérzetét. A természeti katasztrófák egy-két kivételtől eltekintve rendre az árvizekben vagy épp az aszályokban csúcsosodnak ki hazánkban, és ez a magyar társadalomnak és a közsféra hatékonyságának szintén hosszú ideje fennálló állapotát tükrözi. A személyi szabadság, a közbiztonság és a katasztrófavédelem (elsősorban prevencióis elemeinek) erősítése az állam és a társadalom közös feladatává kellene hogy váljon, mert a társadalmi problémákat nem lehet a társadalom nélkül kezelni, recesszió idején pedig csak tovább fokozódnak a nehézségek, és szűkösebbé válnak a pénzügyi erőforrások³⁵.

E kooperáció jogi keretein túlmenően elengedhetetlenül fontos, hogy a biztonság garantálását célzó intézkedések végrehajtása megfelelő szervezeti megoldásokkal és hatékony vezetési irányelvekkel párosuljon, hiszen a tradicionálisan az állam hatáskörébe és országos hatáskörű, több tízezer főt foglalkoztató szervezetek feladatait itt szerényebb erőforrásokra, nagyságrendekkel kisebb szervezetre, és gyakran az önkéntességre alapuló munkaerőre támaszkodva kell támogatni. Figyelembe véve a katasztrófa-helyzetek bekövetkezésének rendszerességét, idejét, méretét és potenciális következményeit, a (hazánkban jelentkező) nehézségekből fakadó feladatok allokációja és a problémák elhárítása egy rugalmas elemekre épülő, egyszersmind stabilan működő szervezeti modell szerint valósuljon meg. Ehhez elengedhetetlen

- e szervezetek elismertsége a társadalom és a hatóságok által;
- hogy a vezetőknek világos feladatrendszerük és hatáskörük legyen;

³⁵ Ebből a szempontból is roppant fontos az önkéntesség és az öfenntartás.

- a tradicionálisan fellelhető, illetve a tér- és időspecifikus sajátosságokra épüljön a közösség és a hatóságok együttműködése;
- a regionális és/vagy lokális próbatételekhez legyenek rendelve a feladatok (legalábbis kezdetben)³⁶;
- könnyen tudjon a vezetés és a szervezet minden arra alkalmazott egysége kapcsolódni a létező közigazgatási struktúrákhoz, illetve azok partneregységeihez;
- a vezetés tudományos megalapozottsággal bíró döntéseken keresztül tudja teljesíteni létének és az általa vezetett szervezetnek a céljait.

Túl a gazdasági nehézségeken és a szabályozás egyébként nagyon is szükséges voltán, a posztmodern társadalom egyik jellemzője, az elidegenedés ellen is orvosság lehet a közösségi biztonság elősegítésében való aktív közreműködés, amely lökést adhat a társadalmi kohézió erősítésének.

IRODALOM

- Alkire, Sabina:** Conceptual Framework for Human Security. Discussion Paper for the Commission on Human Security. Oxford, 2002
- Commission on Human Security: Press Release by the Co-chairs. UN Secretariat, 2001
- Commission on Human Security Secretariat: Report: Second Meeting of the Commission on Human Security. 2002
- Finszter Géza:** A bűnüldözés működési modelljei. In: **Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévay Miklós (szerk.):** Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll. Corvina Kiadó, Budapest, 1996
- Finszter Géza:** A rendészet elmélete. Doktori értekezés. Országos Kriminológiai Intézet. Budapest, 2007
- Kooiman, Jan:** Modern Governance: New Government-Society Interactions. Sage, London, 1993
- Kozáry Andrea:** Nemzetközi összehasonlító szervezettan. Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2008
- Láczay Magdolna:** Egy közmenedzsment feladat társadalmasításának tradíciói. Taylor után 100 évvel. Vezetéstudományi és emberi erőforrás kihívások a 21. század elején. Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására Közleményei, 2011/1–2.
- Majone, Giandomenico:** From the positive to the regulatory state: Causes and consequences of change in the mode of governance. *Journal of Public Policy*, Vol. 17, no. 2, 1997

³⁶ Az országos riasztások rendszere jól működik például a hatóságok munkáját támogató bejelentések megtételében.

Michael, Sarah: The Role of NGOs in Human Security. The Hauser Center for Nonprofit Organizations and The Kennedy School of Government. Harvard University, Working Paper, no. 12. 2002

Newman, Janet: Modernizing Governance: New Labour, Governance and Society. Sage, London, 2001

Protocol of the European Crime Prevention Network (EUCPN). Best Practices Conference, 2008

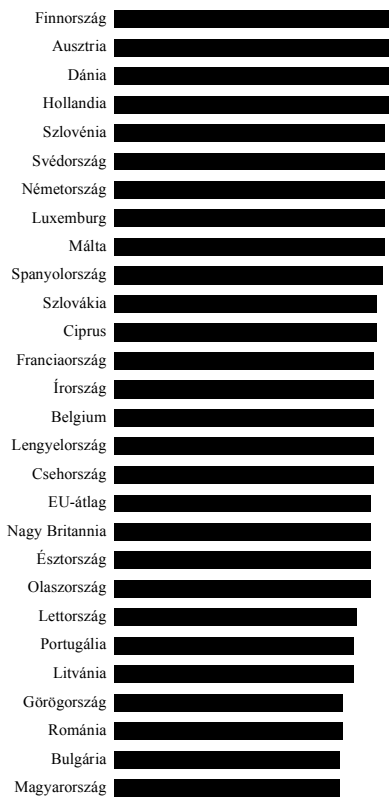
Rhodes, Rod A. W.: Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability. Open University Press, Philadelphia, 2001

Rupnik, Jacques: On Two Models of Exit from Communism: Central Europe and the Balkans. In: **Antohi, Sorin – Tismaneanu, Vladimir:** Between Past and Future: The Revolutions of 1989 and Their Aftermath (pp.14-24.). Central European University Press, 2000

World Bank: Handbook on Good Practices for Laws Relating to Non-Governmental Organizations. Environment Department. Washington, D.C., 1997

1. számú melléklet

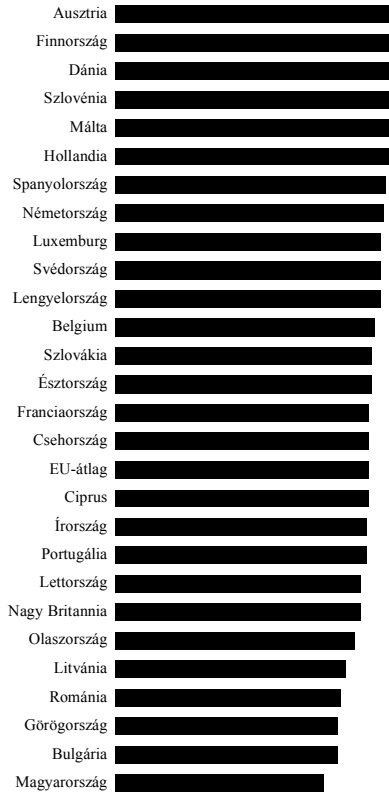
**A lakóhely érzékelt biztonsága az EU-ban (%)
(Az ön lakóhelye biztoságos?)**

Forrás: EUROBAROMETER, 2011

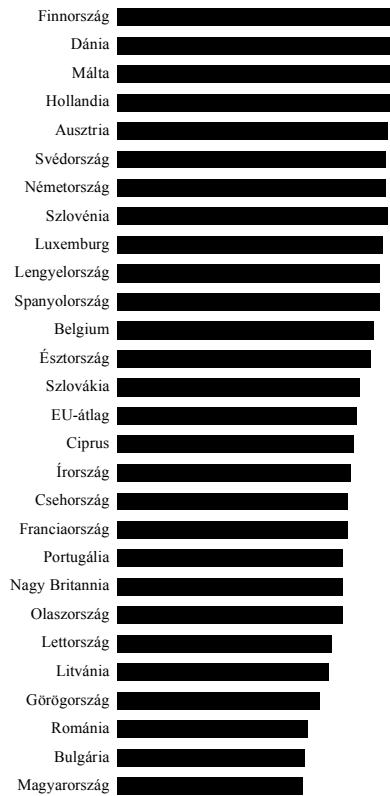
2. számú melléklet

A települések érzékelt biztonsága az EU-ban (%)
(Az ön települése biztonságos?)

Forrás: EUROBAROMETER, 2011

3. számú melléklet
Az országban érzékelt biztonság foka az EU-ban (%)
(Az Ön országa biztonságos?)

Forrás: EUROBAROMETER, 2011